

De vissen van Nederland

Dr. H. Nijssen en
Dr. S.J. de Groot

20 x 27 cm; 244 pagina's; z/w tekeningen.
Uitgave KNNV, 1987. f 37,50 (voor niet-leden der KNNV). Bestellen door
over te maken op giro 13028 KNNV Hoogwoud.
ISBN 90-5011-006-1

Een boek met daarin opgenomen alle in Nederland voorkomende zoetwater-
vissen alsmede alle binnen de 12-mijlszone aangetroffen zeevissen,
geschreven door twee nederlandse specialisten en door hen opgedragen
aan Heinrich Carl Redeke, schrijver van „De Visschen van Nederland
(1941)“

Het nieuwe boek is een waardige opvolger geworden. Uitgegaan van de
Wetenschappelijke Mededelingen 'Zoetwatervissen' en 'Zeevissen van de Nederlandse kust' van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, is het toch een hele klus geweest om alle
meldingen up-to-date tot een totaaloverzicht te maken. Uiteraard is het beschrijvende deel met goede
zwart/wit tekeningen en voorafgegaan door een complete determinateursleutel in de eerste plaats
geschikt voor het op naam brengen van uw eigen vondsten.

Een aantal inleidende hoofdstukken maken het geheel compleet: Systematische indeling; Historisch
overzicht van de literatuur; De ontwikkeling van de viskweek; Ingevoerde en uitgezette vissoorten
zetten het geheel in een interessant historisch perspectief.

Ondanks dat het boek geschreven is voor het gebruik van de amateur is het zeker niet amateuristisch
van opzet. Tekening en beschrijving op dezelfde pagina zijn erg handig; de beschrijvingen zijn kort
maar duidelijk.

Een handig formaat boek, ingebonden, plezierig in het gebruik.

J.G.

Korallenfische

Jürgen Lange

20 x 24 cm; 174 bladzijden; 16 kleurplaten; diverse tekeningen.
Uitg.: Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart.
1986. DM 58,-
ISBN 3-8001-7158-9

Dit boek behandelt de koraalvissen als aquariumvissen. De eerste 60
bladzijden zijn dan ook gewijd aan aquariumtechniek, de inrichting van
aquaria en hoe men koraalvissen kan verkrijgen, in leven houden en
kweken. In het overige deel van het boek passeert een groot aantal
koraalvissen de revue, van stekelrog tot koffervis, maar ook de zeer giftige
steenvis. Eerst treft men gegevens aan over de familie, in het bijzonder
met het oog op hun verblijf in aquaria. Vervolgens wordt per familie een aantal soorten behandeld.
Daarbij verschaft de auteur naast een beknopte beschrijving van afmeting en kleur vooral informatie

over het voedsel en over de dieren waarmee de soort wel of niet kan opschieten.

Voor degenen die geen tropisch aquarium bezitten kan dit boek slechts worden aanbevolen als een zeer fraai kleurplatenwerk. Voor hen kan ook interessant zijn de aan het slot opgenomen lijst van voor publiek toegankelijke aquaria, zoals het Artisaquarium en het aquarium van de Antwerpse dierentuin. Voor de particuliere aquariumbezitter biedt dit boek meer. Wel kan men zich afvragen of die particulier veel kan doen met gegevens over de zeebaarzen. Wie is in staat de reuzenzeebaars, *Promicrops lanceolatus*, te houden, een vis van 1.50 m lang, waarvan de auteur zegt, dat hij alleen maar is te houden in een aquarium van 5000 liter en dan nog zonder gezelschap? Maar dat kan dan weer van belang zijn voor de enkeling, die op een of andere wijze met een groot aquarium te doen heeft.

W.F.

Haaie- en roggetanden uit het Tertiair van België

Dirk Nolf

25 x 16,5 cm; 171 bladz., platenatlas met 59 platen.

Uitg.: Vermogen van het Kon. Belg. Inst. voor Natuurwetenschappen.

Verkrijgbaar bij het K.B.I.M., Vautierstraat 29, B – 1040 Brussel, België.

1986. B.Fr. 320 excl. verzendkosten.

Dit boekje is voornamelijk bedoeld als naslagwerk voor verzamelaars van haaie- en roggetanden uit het Belgische Tertiair. Het biedt de lezer door de zeer overzichtelijke indeling, de platenatlas en de zeer begrijpelijke teksten de mogelijkheid haaie- en roggetanden te kunnen determineren zelfs zonder gebruik van een microscoop.

In het eerste gedeelte wordt veel aandacht besteed aan de morfologie van recente haaien en roggen en dit wordt aan de hand van zeer duidelijke tekeningen aanschouwelijk gemaakt. Vervolgens wordt een systematische

soortenlijst gegeven van alle voorkomende Selachii uit het Belgische Tertiair met informatie over de stratigrafische herkomst, die tevens verwijst naar de platenatlas en de bibliografische referenties.

In het volgende hoofdstuk wordt kort ingegaan op de stratigrafie van het Belgische Tertiair, verduidelijkt met een tabel.

In de literatuurlijst onderscheidt de auteur drie categorieën:

- recente haaien en roggen,
- fossiele Selachii,
- referenties aan in de teksten geciteerde werken.

Het laatste hoofdstuk vormt de platenatlas met 59 platen, waarvan 19 over de meest voorkomende recent levende soorten. Door de vrij goede tekeningen en beschrijvingen wordt de lezer een goed inzicht gegeven in de specifieke kenmerken, de verschillende tandvormen (d.w.z. tussen onder- en bovenkaak alsook voor- en zijtanden etc.) en ook een overzicht van de geografische verspreiding.

Samengevat is dit werk zeker een aanwinst, aangezien er zeer weinig literatuur beschikbaar is over haaie- en roggetanden in de populair-wetenschappelijke sektor.

Maria en Dirk Hovestadt

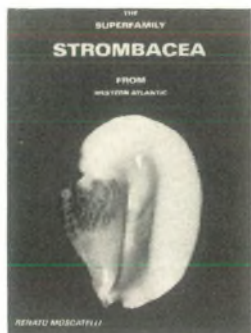
NATIONAL GEOGRAPHIC

Het is lange tijd geleden, dat in deze rubriek aandacht is besteed aan artikelen op het gebied van de zeebiologie in het bekende National Geographic Magazine. De laatste maal in 1976 (literatuur 62). Het is daarom hoog tijd om u een aanvulling te geven. Dit vervolg strekt zich uit over de periode 1977 tot en met 1987. Aan de hand van deze gegevens kunt u nagaan welke nummers voor u interessant zijn. Losse oude nummers zijn bij vele tweede-hands boekhandelaren te koop. De prijs per nummer bedraagt in het algemeen f 2.50.

NUMMER	TITEL	ONDERWERP	
1977	maart	Consider the sponge	sponzen
	mei	The Tree Nobody Liked	mangrovefauna
	oktober	Oases of Life in the Cold Abyss	diepzee
1978	juni	Dragons of the Deep	zeepaardjes en -draken
	september	Undersea Wonders of the Galapagos	'Galapagos'-zee
	juli	Dazzling Corals of Palau	koralen
	november	Flashlight Fish of the Red Sea	Photoblepharon
1979	januari	Humpbacks: The Gentle Whales; Their Mysterious Songs	bultruggen
	april	The trouble With Dolphins	doljijnen
	mei	Precious Corals, Hawaii's Deep-sea Jewels	koralen
	juni	Those Marvelous, Myriad Diatoms	diatomeeën
	oktober	Learning the Ways of the Walrus	walrusen
	november	Strange World Without Sun; Return to Oases of the Deep	heetwaterbronnen
1980	april	British Columbia's Cold Emerald Sea	koudwaterleven
	september	Undersea World of a Kelp Forest	wieren
1981	april	The Changeless Horseshoe Crab	degenkrabben
	mei	Australia's Great Barrier Reef, A Marine Park is Born; Paradise Beneath the Sea	Groot-Barrièrerif
	augustus	A Jawbreaker for Sharks	haaien
	november	Sharks Magnificent and Misunderstood	haaien
	december	Atlantic Salmon: The 'Leaper' struggles to Survive	zalmen
1982	februari	In Hawaii's Crystal Sea: A Galaxy of Life fills the Night	diepzee
	april	Strange World of Palau's Lakes	'zoutmeren'
	augustus	New Light on the Singing Whales	bultruggen
1983	juli	Plight of the Bluefin Tuna	tonijnen
1984	januari	Hidden Life of an Undersea Desert	Rode Zee
	april	Alaska's Southeast: An Incredible Feasting of Whales	bultruggen
	mei	Japan's Izu Oceanic Park	Sagami Bay
	augustus	Krill - Untapped Bounty From the Sea?	kril
	september	The Whale Called 'Killer'	orka's
	december	Man and Manatee: Can We Live Together?	zeekoeien
1985	juni	The Unknown Giants	walvissen
	augustus	Fair Skies for the Cayman Islands	rifleven
		Annals of Life Written in Rock Fossils	fossielen
		The Pearl	parels
1986	februari	Tide Pools: Windows Between Land and Sea	Californië
	maart	Narwhal: Unicorn of the Arctic Seas	narwals
	april	Under Antarctic Ice	poolzee
	november	Sharks at 2.000 Feet	haaien
1987	maart	Australia's Southern Seas	algemeen
	april	Seals and Their Kin	zeehonden
	juni	Gray Whales At Play in Baja's Sao Ignacio Lagoonn	grijze walvissen
	november	Scorpionfish: Danger in Disguise	schorpioenvissen
	december	Red Crabs In the March on Christmas Island	krabben

The superfamily STROMBACEA from western Atlantic

Renato Moscatelli

15 x 21 cm, 91 bladzijden, 38 kleurplaten
Druk: Antonio A. Nanô & Filho Ltda. Sao Paulo.
1987 ± f 30,-

Dit in 1987 uitgekomen boekje is een Engelse vertaling van een oorspronkelijk in het Portugees uitgegeven publikatie. Na een – wel zeer-uitgebreid dankwoord aan een ieder die op enigerlei wijze bijgedragen heeft aan de totstandkoming van dit werk beschrijft de auteur achtereenvolgens de fossiele herkomst van de Strombacea uit het Caraïbisch gebied, met daarna een overzicht van alle geslachten en ondergeslachten. Vervolgens een algemene inleiding over de Strombidae gevolgd door een behandeling van de Westatlantische soorten. Dan volgt een hoofdstuk over de Aporrhaidae met *Drepanocheilus (Arrhoges) occidentalis* als vertegenwoordiger van deze familie aan de Noordamerikaanse oostkust. Een uitvoerige bibliografie volgt met daarna de kleurplaten.

De auteur stelt zelf al dat het werk geen wetenschappelijke pretenties heeft. Er is ook wel het een en ander over dit werkje te zeggen:

- *Strombus tricornis* krijgt in dit werk drie verschillende auteurs;
- Het overzicht over de fossiele Aporrhaidae is chaotisch;
- *S. decorus raybaudii* wordt in het hoofdstuk over de Aporrhaidae er met de haren bijgesleept;
- het verschil tussen forma, variëteit en ondersoort wordt zeer onduidelijk: *S. pugilis pugilis*, *S. pugilis* var. *nicaraguensis* en *S. pugilis* f. *sloani*;
- het is een woordenboek vertaling, waardoor het Engels er af en toe zeer ongelukkig bij staat;
- de schrijver valt in herhalingen m.b.t. het juveniele stadium en de vorm van het operculum.

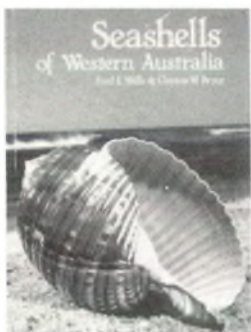
Ongetwijfeld is er meer te vinden. Toch heeft dit werk ook goede kanten: er worden veel ecologische gegevens verstrekt, o.a. over predatie, verspreidingsgebied, type en tylocaliteit. Verder wordt her en der in de tekst aangegeven welke publikaties van belang zijn indien de lezer(es) zich verder wil verdiepen in een bepaalde problematiek. De bibliografie is zeer uitgebreid en kan de nieuwsgierige verder op weg helpen. De kleurplaten zijn goed en laten een duidelijk beeld zien van de variabiliteit van de diverse soorten, hoewel het af en toe wat te veel van het goede lijkt. De *S. pugilis* op plaat 9 is geen albino.

Voor de Strombus-verzamelaar is het een zeer goede samenvatting van datgene dat bekend is over deze superfamilie aan de Amerikaanse oostkusten, en hierin ligt met name de waarde van deze publikatie.

Gijs Kronenberg

Seashells of Western Australia

Fred. E. Wells & Clayton W. Bryce

22 × 14.5 cm.; 207 bladz., 74 kleurplaten en enkele zwart-wit tekeningen
Uitg. Western Australian Museum.

1986. US \$ 17,95

ISBN 07309-00770

Als standaard determinatiewerk voor schelpen uit West-Australië gebruiken we altijd het boek van Wilson en Gillett. A Field Guide to Australian Shells. Dat dit boek niet helemaal met de tijd is mee gegaan, is een feit, maar bij gebrek aan beter is dit in onze ogen nog altijd een steunpilaar. Er lijkt verandering in te komen, want onlangs verscheen op de boekenplank dit aardige werk van de auteurs Wells en Bryce. Dat het werk van Wilson en Gillett een belangrijke rol voor de totstandkoming van dit boekje heeft gespeeld, blijkt wel uit het voorwoord, waarin zij hun dank erover uitspreken.

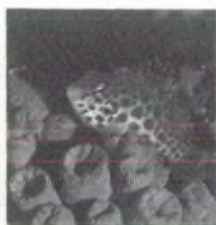
Mijn eerste indruk van het boek was goed, want ik begin altijd eerst te bladeren, aangezien ik er een hekel aan heb om de inhoudsopgave te raadplegen. Dat gaat me bij dit boekje goed af, want het is met zeer goed fotowerk uitgerust en de genoemde schelpen zijn wetenschappelijk gerangschikt. De geoevende verzamelaar heeft als het goed is een redelijk inzicht in de taxonomische classificatie, dus een inhoudsopgave, welke overigens ook goed in elkaar zit, is niet steeds noodzakelijk. Zoals gezegd, er is goed fotomateriaal gebruikt en de afgebeelde schelpen zijn van perfecte kwaliteit. De auteurs hebben om dit te verkrijgen gebruik gemaakt van schelpen uit de collectie van het Western Australian Museum en ook aan de hand hiervan het boek samengesteld. Naast een groot aantal sterke punten, zoals ook de relatief lage prijs, heeft het boek een klein minpuntje, namelijk het ontbreken van enige beschrijving van de soorten. Het wordt beperkt tot het noemen van de wetenschappelijke naam, auteur met jaartal, afmetingen en verspreidingsgebied. Iets wat me opviel en wat zeker tot de pluspunten behoort is de vermelding van literatuur bij (de meeste) familiebeschrijvingen. Dit zijn zonder meer bruikbare verwijzingen en tips voor nog meer literatuur uit het land „down under”. Een aanrader! tje!

RW

Marine Animals of Baja California

Daniel W. Gotshall

MARINE ANIMALS OF BAJA CALIFORNIA

Daniel W. Gotshall

A Guide to the Common Fishes and Invertebrates
18×23 cm; 113 bladzijden; 187 kleurafbeeldingen.

Uit.: Sea Challengers, Monterey, Cal., USA

1987 (tweede druk)- US \$ 17,95.

ISBN 0-930036-15-4

De eerste druk van dit boekje is besproken op bladzijde literatuur 122. Wat daar is gezegd geldt ook thans nog. De afbeeldingen zijn vaak beter en steeds naast de beschrijving geplaatst. Het aantal besproken vissen is uitgebreid van 125 tot 150. Slechts 65 invertebraten is nog steeds niet de moeite waard en rechtvaardigt nauwelijks de titel van het boek. De uitvoering is goed verzorgd.

W.F.

Studi e ricerche sulle conchiglie del MARE LIGURE e dintorni della sottoprovincia Mediterranea.

P. de Longis

VOL. 6 RIVISTA DELLE CONCHIGLIE DEL
MARE LIGURE
E DINTORNI DELLA SOTTOPROVINCIA MEDITERRANEA
L'ASSOCIAZIONE LIGURIA CONCHILIOLOGICA

Uitgegeven door Associazione di Filatelia, Malacologia, Mineralogia, Numismatica; Via Fieschi 8/13, 16121 Genova, Italië.

17x24 cm, 132 bladzijden, 14 kleurplaten, 10 zwart-wit afbeeldingen.

2e editie 1987.

Het boekwerkje behandelt, in het Italiaans, zo'n 523 soorten en ondersoorten van schelpen, die gevonden zijn (zouden zijn) in de Golf van Genua (Mare Ligure). Enkele zijn afgebeeld op de kleurplaten en slechts 61 in de zwart-wit afbeeldingen. De afgebeelde soorten zijn slecht gefotografeerd, matig afgedrukt en slordig gegroepeerd: grote en kleine door elkaar, met op elke bladzijde wat tweekleppigen en wat buikpotigen. De rangschikking is puur willekeurig. De soorten worden niet behandeld, slechts genoemd, met de plaats waar de schelp gevonden zou zijn, zonder verdere vermelding van *habito terras*. Van de kleurplaten worden er 8! misbruikt om het schelpenwinkeltje van "il centro studi collezionismo" vanuit alle mogelijke hoeken te laten zien. Wat ze er verkopen, komt uit de Pacific en omvat behalve schelpen ook zeesterren en opgezette vissen. In het voorwoord wordt dikgedrukt de aandacht gevestigd op "ricerca scientifica" [wetenschappelijke navorsing]. In de steekproeven die ik deed, kwam ik zoveel vraagtekens tegen, dat ik die vetgedrukte uitdrukking met een korrel zout neem. Om te beginnen aan de buitenkant: aan de voorkant 13 stuks *Cypraea lurida* in full colour en op de achterkant een *Thais haemastoma*. Net andersom afgebeeld als men gewend is. Op zijn kop dus. Die hebbelijkheid vertonen alle gastropoden verder ook in de zwart-wit foto's. Dat is echter niet de enige afwijking.

Wat dacht u van het noemen van de 'ondersoortnaam' als volgt:

Cypraea luria lurida; *Cypraea zonata pyrum*. Op de achterflap. In de soortenlijst binnenin worden die subgenera ineens tot genera verheven. Of van het noemen van 2 subspecies namen tegelijk:

Thais haemastoma (consul)[1] tuberculata[2], waarbij ik me dan afvraag of het niet *tuberculata* zou moeten zijn. En wat te denken van het gebruik van haakjes om de auteurnaam/jaartal heen, om aan te geven dat de schelp ooit in een ander genus werd beschreven? Heer de Longis gebruikt overal, bij alles haakjes. Dus zien we bijv. *Cypraea clandestina* (Linneo, 1758). Haakjes moeten weg en het jaartal is 1767. Wat doet *C. clandestina* overigens in die soortenlijst? "La loro presenza in Liguria non è stata ancora confermata", Ik zou eerst op die bevestiging wachten of een duidelijke vermelding van de vondst en vindplaats opgeven. Dat geldt eveneens voor *Cypraea gracilis* en *erythraensis*.

Wat dacht u verder van het opdreunen van de soortenlijst in alfabetische volgorde van genera, in plaats van de gebruikelijke systematiek te volgen? Dus *Pinna*, *Pisania*, *Pitar*

Bij de steekproeven kwam ik tegen: *Acanthocardia aculeata* (Linneo, 1758) [=1767]; *Acanthocardia spinosa* (Solander, 1886) [=1786]; *Pitar rudis mediterranea* [= *rude mediterraneum*]; *Aequipecten commutatis* (Monterosato, 1875) [= *solidulis* (Reeve, 1853)]. Voor steekproeven stootte ik wel op erg veel fouten; en als dan *Acteon exilis* ineens *Crenilabjum exile* heet, dan denk ik alleen: eindelijk een rijmwoord op jumjum. Ik raad u niet aan dit boek te kopen en sterker nog, ik zou het niet willen krijgen.

Jan Buijse